

## Abstrakt

Tato disertační práce se zabývá přiblížením problematiky ukončení činnosti mezinárodních trestních tribunálů *ad hoc*, neboť tyto byly zřízeny ke splnění konkrétního úkolu a nemají status stálého tribunálu.

Práce obsahuje zejména rozbor pravidel pro ukončení činnosti Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii (ICTY) a Mezinárodního trestního tribunálu pro Rwandu (ICTR) a jejich aplikaci v konkrétních případech.

V rámci uvedení do problematiky ukončení činnosti mezinárodních trestních tribunálů *ad hoc* je na začátku popsán vznik dvou dosud nejznámějších mezinárodních trestních tribunálů *ad hoc*, a to ICTY a ICTR a přiblížena jejich jurisdikce.

Jádro práce představuje rozbor strategií dokončení ICTY a ICTR, opatření k implementaci strategií dokončení ICTY a ICTR, analýza postoupení případů národním soudům a přechodu na domácí vyšetřování a zřízení tzv. reziduálního mechanismu.

Zvláštní kapitolu tvoří přiblížení pravidla 11 *bis*, které určuje podmínky možnosti předání případů národním orgánům, včetně posouzení aplikace tohoto pravidla v konkrétních případech.

Ve své práci se zabývám otázkou praktického významu strategií dokončení ICTY a ICTR s ohledem na posouvání finálních dat definitivního ukončení činnosti tribunálů. Posuzuji předání jednotlivých případů národním soudům a snažím se zhodnotit, zda byla splněna požadovaná kritéria dle pravidla 11 *bis* a rezolucí Rady bezpečnosti OSN.

Práce obsahuje komparaci případů, u nichž bylo zamítnuto předání národním soudům s případy již předanými a související argumentací.

Další zvláštní kapitolu tvoří úvaha nad možností stíhání uprchlých zločinců jako možného postupu k urychlení činnosti obou tribunálů a uplatnění zvláštních procesních pravidel pro uprchlé zločince v konkrétních případech.

Hlavním zjištěním této práce je, že předpokládaná data ukončení soudních a odvolacích řízení se stále posouvají a vzhledem k dosavadní praxi tribunálu a vzhledem ke zřízení tzv. reziduálního mechanismu lze očekávat, že se tato data nepodaří dosáhnout.

Proces předání případů národním soudům, jak je předpokládán pravidlem 11 *bis* pravidel řízení a dokazování ICTY a ICTR, je velice složitou procedurou, a to jak vzhledem k posouzení všech kritérií pro postoupení předávacím senátem, tak vzhledem k následnému samotnému přesunu obžalovaného do vybraného státu, který je spojen s přísnými formálními pravidly a tomu odpovídající potřebou podložení všech skutečností relevantní dokumentací.

Reziduální mechanismus zřízený rovněž na základě rezoluce Rady bezpečnosti OSN je jakýmsi nástupcem obou tribunálů, kdy převezme jejich funkce a bude mít dvě oddělení, a to pro ICTY a ICTR. Lze jej považovat za zmenšený model obou tribunálů.

I když ve svých rezolucích vybízela Rada Bezpečnosti OSN státy ke spolupráci při dopadení uprchlých zločinců, nestanovila žádný mechanismus k zajištění případných důkazů pro následný proces, pokud by se tyto zločince podařilo dopadnout. Toto muselo počkat až do roku 2009, kdy bylo zavedeno nové pravidlo 71 *bis* do pravidel řízení a dokazování ICTR. Co se týče ICTY žádné takové pravidlo nebylo přijato a tudíž nemohly být zajištěny důkazy v případech uprchlých

zločinců. Přiblížení se k ukončení jeho činnosti napomohlo až dopadení posledních dvou uprchlých zločinců.

Dalším významným zjištěním této práce je skutečnost, že ICTY ani ICTR neumožňují řízení proti uprchlým zločincům ve smyslu českého trestního řádu. Pravidlo 71 *bis* ICTR umožňuje zajistit důkazy proti uprchlým obžalovaným osobám ve zvláštním procesu výslechů pro budoucí proces, až se podaří uprchlé osoby dopadnout. Nejedná se o duplicitní proces ve smyslu českého řízení proti uprchlému, neboť při zajišťování důkazů podle pravidla 71 *bis* nedochází k rozhodování o vině a trestu, ale „pouze“ se zajišťují důkazy pro jejich pozdější použití. Důležitým faktorem je rovněž finanční stránka, kdy nejde opět o duplicitu řízení a nevznikají tak zbytečné náklady.

Jediné co lze vytknout, je nezavedení pravidla 71 *bis* do pravidel řízení a dokazování u ICTY, kdy by se jistě ušetřilo nemálo času a financí, kdyby docházelo k postupnému shromažďování důkazů proti uprchlým zločincům Karadžiče a Mladiće.

Co se týče hlavní teze stanovené v této práci, a to potvrzení či vyvrácení bezvýznamnosti dalšího působení obou *ad hoc* tribunálů na poli OSN, s ohledem na provedený rozbor v rámci této disertační práce je třeba vyslovit, že tato teze potvrzena nebyla. Oba tribunály provedly v posledních obdobích mnoho práce a opatření směřujících k ukončení jejich činnosti. Navíc byl zřízen tzv. reziduální mechanismus, který má v jejich činnosti pokračovat. Jedná se opět o pomocný orgán OSN zřízený na základě rezoluce Rady bezpečnosti OSN.

Pokračování činnosti obou tribunálů, resp. jejich reziduálního mechanismu má jistě velký význam zejména s ohledem na posílení mezinárodní spravedlnosti a na morální zadostiučinění obětí a nebylo by ani možné tuto činnost najednou ukončit. Považuji zřízení obou tribunálů za převratnou událost na poli mezinárodního práva trestního.